

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

10.

KURJER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 4-го Февраля — 1838 — Wilno. Piątek. 4-go Lutego.

ВНУТРЕННЯЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 26-го Января.

Высочайшій Рескриптъ,
Господину Главному Попечителю Императорскаго Человѣколюбиваго Общества и Предсѣдателю Совѣта онаго, *Серафиму*, Митрополиту Новгородскому, С. Петербургскому, Эстляндскому и Финляндскому.

Усматривая изъ донесенія исправляющаго должность Попечителя Демидовскаго дома Призрвнн Трудящихся, что по предложенію вашему, Совѣтомъ Императорскаго Человѣколюбиваго Общества изъ суммъ его назначено единовременно 3,000 руб. и ежегодно по 2,500 руб., на первоначальное устройство и поддержаніе въ разныхъ частяхъ *приютовъ* для дѣтей въ младенческомъ возрастѣ сущихъ, Я видя въ пріятную обязанность изъяснить вамъ за сіе новое содѣйствіе успѣхамъ покровительствуемыхъ Мною Учрежденій, особенную Мою признательность. Равнообразно прошу васъ удостовѣрить и Членовъ Совѣта въ постоянномъ Моёмъ благоволеніи за принятое ими съ толикою ревностію въ настоящемъ дѣлѣ благотворенія участіе.

Поручая Себя Архипастырскимъ вашимъ молитвамъ, пребываю навсегда доброжелательною.

На подлинномъ рескриптъ Собственною Ея Императорскаго Величества рукою написано:
С. Петербургъ,
1-го Января 1838.

АЛЕКСАНДРА.

— Высочайшею Грамотою отъ 31 Декабря, Двора Его Императорскаго Величества Егермейстеръ, Сенаторъ Графъ *Браницкій*, Всемилостивѣе пожалованъ Кавалеромъ *Ордена Св. равноапостольнаго Князя Владиміра второй степени.*

— Государь Императоръ, по положенію Комитета Гг. Министровъ, согласно представленію Г. Министра Народнаго Просвѣщенія, въ 30 день Ноября 1837 года, Высочайше повелѣть изволилъ: раздѣлить четвертый классъ Клеванской Гимназіи, по примѣру трехъ первыхъ классовъ, на два параллельныя Отдѣленія, съ опредѣленіемъ, для преподаванія въ ономъ, двухъ добавочныхъ Учителей на правахъ младшихъ Учителей Гимназій и съ жалованьемъ по 300 рублей серебромъ въ годъ каждому, изъ суммъ, отпускаемой изъ Государственнаго Казначейства, въ замѣнъ доходовъ съ общаго эдукціоннаго фонда.

— Директоромъ Канцеляріи Государствен. Контроля Всемилостивѣе повелѣно (8 Января) быть Управляющему Временною Контрольною Коммиссіею по части Артиллерійской и Инженерной, Дѣйствительному Статскому Совѣтнику *Апрѣлеву.*

— Его Императорское Величество, по всеподданнѣйшему докладу Г-на Министра Государственныхъ Имуществъ, (27 Декабря) Высочайше повелѣть соизволилъ: поручить управленіе 1-мъ Департаментомъ Министерства Государственныхъ Имуществъ, Вице-Директору сего Департамента Дѣйствительному Статскому Совѣтнику *Энегольму*, до прибытія въ С. Петербургъ Директора онаго Дѣйствительнаго Статскаго Совѣтника *Гамалей*; а Управленіе 2-мъ Депар-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Санкт-Петербург, 26-го Стycznia.

НА УВЫՃШЫ РЕСКРИПТ,
до Pana Глównego Kuratora CESARSKIEGO Towarzystwa Człecokolubnego i Prezydenta jego Rady *Serafima*, Metropolity Nowgorodzkiego, St. Petersburgskiego, Estońskiego i Finlandzkiego.

Dostrzegając z doniesienia sprawującego obowiązek Kuratora Demidowskiego domu Opatrzania Pracujących, że na przełożenie wasze, przez Radę CESARSKIEGO Towarzystwa Człecokolubnego z summъ jego naznaczono jednorazowie 3,000 rubli i corocznie po 2,500 rubli, na początkowe urządzenie i utrzymanie w różnychъ частяхъ *przytułkow* dla dzieci w niemowlęcym wieku będących, poczytuję sobie za przyjemny obowiązek oświadczyć wamъ за to nowe przyłożenie się do pomysłu zakładowъ pod Moją opieką zostających, szczególną Moją wdzięczność. Również proszę was zapewnić i Członków Rady o statecznymъ Мојемъ zadowoleniu за przyjęte przez nich z taką gorliwością w tey mierze uczestnictwo.

Polecając Siebie Arcypasterskimъ waszymъ modlitwomъ, zostaję nazawsze życzliwą.

Na autentyku Reskryptu Własną NATJAŚNIEYSZEJ CESARZOWEJ Jey Mości ręką napisano:
St. Petersburg,
1-go Stycznia 1838 roku.

ALEXANDRA.

— Przez Naywyższy Dyplomatъ pod dniemъ 31 Grudnia, Łowczy Dworu Jego CESARSKIEJ Mości, Senator Hrabia *Branicki*, Nayłaskawiey mianowany Kawaleremъ Orderu *Sw. Równego z Apostołami Xiążęcia Włodzimierza drugiego stopnia.*

— CESARZ Jego Mość, po nastalémъ postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, zgodnie z przedstawieniem P. Ministra Narodowego Oświecenia, w dniu 30-m Listopada 1837 roku Naywyżey rozkazać raczył: rozdzielić czwartą klasę Gimnazjum Klewanskiego na wzórъ pierwszychъ trzechъ klass, na dwa paralelne oddziały, z naznaczeniem, dla dawania w nichъ naukъ, dwóch dodatkowychъ nauczycieli na prawachъ młodszychъ nauczycielów Gimnazyuu z płacą po 300 rubli srebremъ rocznie każdemu, z summy, wydawaney z Podskarbstwa Państwa, w zamianъ dochodówъ z ogólnego funduszu edukacyjnego.

— Dyrektoremъ Kancellaryi Kontrolera Państwa Nayłaskawiey rozkazano (8 Stycznia) bydź Zarządzającemu Czasową Kommissją Kontrolną w części Artylleryjskiej i Inżynierney, Rzeczywistemu Radzcy Stanu *Aprielewu.*

— Jego CESARSKA Mość, po nayuniżniejszymъ przełożeniu P. Ministra Majątkówъ Państwa, (27 Grudnia) Naywyżey rozkazać raczył: poruczyć zarządzanie 1-ymъ Departamentemъ Ministerystumъ Majątkówъ Państwa, Vice-Dyrektorowi tego Departamentu, Rzeczywistemu Radzcy Stanu *Eneholmowi*, póki nie przybędzie do St. Petersburga jego Dyrektorъ, Rzeczywisty Radzca Stanu *Hamalej*; a zarządzanie 2-gimъ Departamentemъ Majątkówъ Państwa Vice-Dyrektorowi tego Departamentu Radzcy

таментом Государственных Имуществъ Вице-Директору сего Департамента Статскому Советнику *Клокову*, впредь до назначенія Директора.

— Тайнымъ Советникамъ Сенаторамъ *Лубяновскому* и *Фролову-Баербеу*, Всемилостивѣйше пожалованы (31 Декабря 1837) золотыя брилліанты украшенныя табакерки съ портретомъ Его Императорскаго Величества.

— Помощникъ Журналиста Государственной Канцеляріи, Титулярный Советникъ *Политковскій*, Всемилостивѣйше пожалованъ (1 Января) въ званіе Камеръ-Юнкера Двора Его Императорскаго Величества. (Снб. В.)

— Государственный Советъ, въ Соединенныхъ Департаментахъ Законовъ и Экономіи и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ докладъ Общаго Собранія первыхъ трехъ Департаментовъ Правительствующаго Сената по вопросу: слѣдуетъ ли имѣніе, заложенное въ Приказъ Общественнаго Признанія, представлять въ распоряженіе поручителей, если на торгахъ цѣна за оное не будетъ пополнять долга, а поручители изъявлять согласіе удовлетворить Приказъ, принявъ то имѣніе въ свое распоряженіе? согласно съ заключеніемъ Общаго Собранія Правительствующаго Сената *положилъ*: Въ дополненіе къ правиламъ, изданнымъ въ примѣч. къ 356 ст. XIII Т. Свода да Закон. (въ продолженіи), постановить, чтобы лица, дающія свое ручательство по займамъ въ Приказахъ Общественнаго Признанія, каждый разъ, когда залогъ по просрочкѣ займа назначается въ продажу, приглашаемы были къ участию въ торгахъ тѣми самыми публикаціями, какія положены закономъ вообще для вызова желающихъ къ покупке имѣній, въ Приказахъ заложенныхъ, и за тѣмъ въ утвержденіи имѣній за поручителями или за посторонними лицами, въ торгахъ участвовавшими, поступаемо было по общимъ правиламъ о продажахъ имѣній съ публичныхъ торговъ. Сіе Мѣнше Государств. Совета Высочайше утверждено 9 Ноября 1837 г. (Опуб. Прав. Сен. 31 Декабря 1837 г.)

— Государственный Советъ въ Соединенныхъ Департаментахъ Законовъ и Экономіи и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ представленіе Г. Министра Внутрен. Дѣлъ о назначеніи содержанія лицамъ, высылаемымъ подъ надзоръ Полиціи, мѣншемъ, удостоеннымъ Высочайшаго утвержденія 26 Ноября 1837 года, *положилъ*: въ поясненіе 1211 ст. Свода Законовъ Уголовныхъ постановить, что опредѣляемое сею статьею пособіе отъ казны дозволяется производить лицамъ, не имѣющимъ никакихъ средствъ къ своему пропитанію, высылаемымъ подъ надзоръ Полиціи, не только изъ Столицъ, но и изъ другихъ мѣстъ обыкновеннаго и постоянного ихъ пребыванія. А какъ пособіе сіе должно быть производимо единственно для удовлетворенія необходимѣйшихъ нуждъ подобныхъ лицъ; установленная же статьею 1211 Свода Законовъ уголовныхъ мѣра пособія, судя по состоянію и потребностямъ нуждающагося въ ономъ, равно по разнымъ мѣстнымъ обстоятельствамъ, можетъ иногда превышать дѣйствительную надобность; то для отвращенія излишнихъ расходовъ, некоторымъ изъ нихъ производить, по взаимному соглашенію Министерствъ Внутреннихъ Дѣлъ и Финансовъ, содержаніе и въ меньшемъ противу опредѣленнаго помянутой статьею количествѣ; лицамъ же высшаго состоянія опредѣлять, подобно бывшимъ до сего примѣрамъ, арестантскую дачу, и въ такомъ единственно случаѣ, когда по старости или болѣзнями они неспособны ни къ какимъ работамъ или услугамъ. „Статью же 1213 Свода Законовъ уголовныхъ замѣнить слѣдующею: „Начальники губерній, по точномъ удостовѣреніи, что высланный подъ надзоръ Полиціи не имѣетъ никакихъ средствъ къ своему содержанію, входягъ съ представленіемъ о томъ въ Министерство Внутреннихъ Дѣлъ, изъясняя вмѣстѣ съ тѣмъ и о мѣрѣ пособія, достаточнаго, по мнѣнію ихъ, для удовлетворенія необходимыхъ нуждъ помянутого лица, въ прочемъ не свыше установленнаго ст. 1211 Свода Законовъ уголовныхъ количества. Министерство Внутрен. Дѣлъ, назначивъ содержаніе означеннымъ лицамъ, сообщаетъ о томъ Министерству Финансовъ, для надлежащаго съ его стороны распоряженія объ отпускѣ требуемыхъ денегъ. (Опуб. Прав. Сен. 7 Января 1838 г.)

— Государь Императоръ, по положенію Военнаго Совета, относительно опредѣленія содержанія Римско-Католическимъ Священникамъ, исполняющимъ духовныя требы въ округахъ Корпуса Внутренней Стражи, въ 31 день Октября 1837 года, Высочайше повелѣть сбизволилъ: 1) Священникамъ и причетникамъ 3, 4, 5 и 7 округовъ Внутренней Стражи, производить жалованье какъ досель было, первымъ по 600 р. ассигнаціями въ годъ, а послѣднимъ по 150

Стану *Клокору*, до назначенія Директора.

— Radzoy Tayni, Senatorowie, *Zubianowski* i *Frolow-Bagrejew*, Naylaskawiey udarowani (31-go Grudnia 1837 r.) *zlotemi brylantami ozdobionemi tabakierami z wizerunkiem JEGO CESARSKIEY MOSCI.*

— Pomocnik Zurnalisty Kancellaryi Państwa, Radzca Honorowy *Politkowski*, Naylaskawiey mianowany (1-go Stycznia) Kamerjunkrem Dworu JEGO CESARSKIEY MOSCI. (G. S. P.)

— Rada Państwa, na Połączonych Departamentach Praw i Ekonomii i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przełożenie Ogólnego Zebrania pierwszych trzech Departamentów Rządzącego Senatu na zapytanie: czy należy majątek, oddany na ewikcyą w Urzędzie Powszechnego Opatrzienia, oddawać pod rozporządzenie poręczników, jeżeli na targach cena za ten majątek nie będzie uzupełniała długu, a poręcznicy oświadczą zgodzenie się zaspokoić Urząd Powszechnego Opatrzienia, wzięwszy ten majątek pod swoje rozporządzenie? zgodnie z wnioskiem Powszechnego Zebrania Rządzącego Senatu *postanowiła*: Na dopełnienie do prawideł, opisanych w uwadze do 356 artykułu XIII тому Połączenia Praw (w dalszym ciągu) postanowić, ażeby osoby, dające swą porękę na pożyczki Urzędowi Powszechnego Opatrzienia, za każdym razem, kiedy ewikcyą po uchybieniu terminu pożyczki przeznaczają się na sprzedaż, wzywane były do uczestnictwa w targach przez te same publikacye, jakie są prawem ustanowione w powszechności dla wezwania życzących do kupienia majątków, Urzędowi Powszechnego Opatrzienia na ewikcyą danych, a zatem w oddaniu majątków poręcznikom, albo osobom ustronnym, w targach uczestniczącym, postępowało było podług ogólnych prawideł o sprzedaży majątków z targów publicznych. Opinia ta Rady Państwa Naywyżey została utwierdzona 9-go Listopada 1837 roku. (Opubl. p. Rz. Sen. 31 Grud 1837 r.)

— Rada Państwa na połączonych Departamentach Praw i Ekonomii i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przedstawienie P. Ministra Spraw Wewnętrznych o назначеніи utrzymania osobom, wysyланымъ pod nadzorъ Policyi, przez Opinią, Naywyżey utwierdzoną 26 Listopada 1837 roku, *uchwaliła*: na objaśnienie 1211 artykułu Połączenia Praw Kryminalnych postanowić, że wyznaczone tym artykułem wsparcie ze Skarbu dozwala się wydawać osobom, niemającym żadnych środków do swego wyżywienia, pod nadzorъ Policyi wysyланым, nie tylko z miast stołecznych, ale i z mieysc innych zwyczajnego i stałego ich przebywania. A że to wsparcie powinno być wydawane jedynie dla zaspokojenia istotnych potrzeb takichъ osob; ustanowiony zaś artykułem 1211 Połączenia Praw Kryminalnych, środek wspomoczenia, sądząc ze stanu i potrzeb szukającego wsparcia, również stosownie do różnychъ okoliczności mieyscowych, może niekiedy przewyższać potrzebę rzeczywistą; przeto dla uniknienia zbytъ wydatków, niektórymъ z nichъ wydawać, podługъ wzajemnego zgodzenia się Ministerówъ Spraw Wewnętrznych i Skarbu, utrzymanie i w mniejszey w porównaniu do zaznaczoney pomienionymъ artykułem ilości; osobomъ zaś stanu niższego naznaczać, podobnie byłymъ przedtémъ przykładom, poręcyą areштantską i w takimъ jedynie zdarzeniu, kiedy dla starości albo choroby do żadnychъ robotъ albo posługъ nie są oni zdolni. „Artykułъ zaś 1213 Połączenia Praw Kryminalnychъ zamienić następującymъ: Naczelnicy Gubernii, po gruntownémъ przekonaniu się, że wysłany pod nadzorъ Policyi nie ma żadnychъ środkówъ do utrzymania siebie; czynią o tѣmъ przedstawienie do Ministeriumъ Spraw Wewnętrznych, wyrażając przy tѣmъ i o mierze wsparcia dostatecznego, podługъ ichъ zdania, do zaspokojenia istotnychъ potrzebъ pomienioney osoby, z resztą nie wyżej nad ustanowioną artykułem 1211 Połączenia Praw Kryminalnychъ ilość. Ministeriumъ Spraw Wewnętrznych, naznaczywszy utrzymanie osobomъ pomienionymъ, udziela o tѣmъ Ministeriumъ Skarbu, dla należytego z jego strony rozporządzenia o wydaniu żądanychъ pieniędzy. (Opub. p. Rz. Sen. 7-go Stycznia 1838 roku.)

— CESARZ JEGO MOŚĆ, po nastąpieniu Rady Woyskowej, względemъ назначенія utrzymania Rzymsko-Katolickimъ Kapłanom, pełniącymъ duchowne posługi w okręgachъ корпусу Wewnętrzney Straży, dnia 31 Października 1837 roku, Naywyżey rozkazać raczyłъ: 1) Kapłanomъ i sługomъ kościelnymъ 3, 4, 5 i 7 округовъ Wewnętrzney Straży, wydawać płacę jakъ dotądъ było, pierwszymъ po 600 rubli ассигнаціями rocznie, a ostatnimъ po 150 rubli, z tego względu, że Kapłani ci nie-

р., потому уваженію, что Священники сіи, не занимаютъ другихъ должностей, по которымъ бы могли получать добавочное жалованье. 2) Священникамъ исполняющимъ требы въ 1, 2, 6 и 8 округахъ, кромѣ исполняющихъ требы въ Кишиневскомъ баталіонѣ, какъ получающимъ особое жалованье при постоянныхъ своихъ мѣстахъ, производить тоже вознагражденіе за исправленіе требы, какое они доселѣ получали и на этомъ же основаніи назначить: Рижскому, Ревельскому по 100 руб., въ годъ каждому, Псковскому, Московскому, Смоленскому, Бессарабскому и состоящему при Новгородскомъ удѣлѣ пахатныхъ солдатъ по 200 р., въ годъ каждому, Херсонскому по 250 р., или вмѣсто его Одесскому по 100 р., въ годъ ассигнаціями. Таковую же сумму 100 р., отпускать ежегодно и другому Священнику Московской Петропавловской церкви, который въ отсутствіи Священника обязаннаго объездомъ баталіоновъ: Ярославскаго, Владимірскаго и Костромскаго 2-го Округа, исправляетъ требы въ Московскомъ баталіонѣ и инвалидныхъ командахъ онаго. 3) Всѣмъ Римско-Католическимъ Священникамъ, опредѣляемымъ въ баталіоны Округовъ Внутренней Стражи для исполненія требы, отпускать прогоны на провѣздъ ихъ къ мѣстамъ назначенія на всякое разстояніе на три лошади и порціонныя деньги по 2 рубли на 150 верстѣ. 4) Во время перевѣздовъ, совершаемыхъ ими по надобностямъ службы, отпускать прогоны по маршрутамъ на 3, или на 4 лошади, смотря по времени года, то есть: съ 1-го Декабря по 15 Марта и съ 15 Мая по 15 Сентября на 3, а съ 15 Марта по 15 Мая и съ 15 Сентября по 1 Декабря на 4 лошади, съ помещеніемъ причетника или служителя, такъ чтобы сими послѣдними прогоны не были отпускаемы особю. 5) На содержаніе Священниковъ и причетниковъ во время объѣздовъ отпускать порціоны, первымъ по два рубли въ сутки, а послѣднимъ по 25 р., въ мѣсяцъ за то время, которое проведено ими будетъ въ объѣздахъ. 6) По Кишиневскому баталіону и инвалиднымъ командамъ, возложить исполненіе требы на 5 мѣстныхъ Священниковъ, отпускаая имъ въ вознагражденіе Кишиневскому 50 р., въ годъ, находящемуся въ Колоніи Красной 25 р., Тучковъ 25 р., Бѣльцахъ 25 р. и Хотинѣ 10 р., ассигнаціями. 7) Прогонныя деньги на основаніи общихъ положеній не иначе отпускать изъ Коммиссаріатскаго вѣдомства, какъ по требованіямъ Окружныхъ Командировъ Внутренней Стражи, которые обязаны всякій разъ представлять маршруты объѣздамъ Римско-Католическихъ Священниковъ, по ближайшимъ путямъ, съ показаніемъ при томъ о времени совершенія объѣздовъ. (Оп. Пр. Сен. 3 Января 1838 г.)

— Государь Императоръ, по ходатайству Г. Министра Финансовъ, Высочайше повелѣть соизволилъ: дозволить нижнимъ чинамъ линейныхъ баталіоновъ и подвижныхъ инвалидныхъ ротъ, при горныхъ заводахъ состоящихъ, имѣть собственные дома и приобрѣтать недвижимую собственность, по примѣру какъ сіе дозволено нижнимъ чинамъ инвалидныхъ командъ. (Оп. Пр. Сен. 7 Января 1838 г.) (С. В.)

Одесса, 14-го Января.

Во вторникъ, 11-го Января, въ 9 час. 11½ минутъ вечера, жители нашего города встревожены были довольно сильнымъ землетрясеніемъ. Три продолжительныхъ удара непрерывно послѣдовали одинъ за другимъ, въ теченіе около двухъ минутъ; второй былъ особенно силенъ. Сотрясеніе земли шло, по видимому, въ направленіи отъ Юго-Востока къ Северо-Западу и обнаружилось здѣсь вертикальнымъ содроганіемъ; ему предшествовалъ и былъ слышенъ во время самаго сотрясенія сильный гулъ, подобный стуку экипажей, ѣдущихъ по мостовой. За нѣсколько дней уже замѣчено было не сильное, но почти непрерывное движеніе ртути въ барометрѣ; 11-го числа утромъ колебаніе ртути было такъ часто, что почти невозможно было съ точностію означить ея высоту; она замѣчена была въ 30 $\frac{1}{16}$ англійскихъ дюймовъ. Къ вечеру, около времени землетрясенія, ртуть спустилась очень немного и остановилась на 30 $\frac{1}{17}$ дюймовъ; на этой вышинѣ удержалась она и до другаго дня утромъ. Термометръ, который около мѣсяца стоялъ очень низко, въ минуту землетрясенія показывалъ 18 градусоу морозу. Небо было ясно и воздухъ совершенно тихъ.

При этомъ явленіи, которое было нынѣшній разъ сильнѣе нежели замѣченное здѣсь въ 1829 году (14 Ноября въ 3 часа 52 мин. утра), не произошло никакихъ несчастныхъ случаевъ. Но отъ сильнаго сотрясенія поверхности земли, въ штукатуркѣ и даже въ стѣнахъ многихъ домовъ оказались трещины; люди, бывшіе на улицахъ, увѣряютъ что, очень ясно примѣтно было колебаніе домовъ; съ колокольни Грѣ-

займуютъ иныхъ обязанностей, за которые могли pobierać плату додаткову. 2) Каптаномъ pełniącymъ духовне послуги въ 1, 2, 6 и 8 округахъ, oprócz pełniącychъ тежъ послуги въ баталіоніе Кисзеневскимъ, jako pobierającymъ osobną плату przy stałychъ swychъ мѣсцяхъ, wydawać тежъ nagrodę за справowanie послуги, jakie dotychczas pobierali i na teжe osnowie назначыть: Ry-skiemu, Rewelskiemu по 100 r. rocznie каждому, Pskowskiemu, Moskiewskiemu, Smolenskiemu, Bessarabskiemu i zostającemu przy Nowgorodzkimъ udziale żołnierzy rolników по 200 r. rocznie каждому, Chersońskiemu по 250 r., albo zamiastъ jego Odesskiemu по 100 r. rocznie assygnacyami. Takъжъ summę 100 r. wydawać corocznie i drugiemu Kapitanowi Moskiewskiej cerkwi SS. Piotra i Pawła, który w czasie niebytności Kapłana obowiązанаго objeżdżać баталіоны: Jarosławski, Włodzimierski i Kostromski 2-go okręgu, pełni послуги духовне въ баталіоніе Moskiewskimъ i w инвалидныхъ jego komendachъ. 3) Wszystkimъ Kapitanomъ Rzymsko-Katolickimъ, przeznaczанымъ do баталіонów Округовъ Wewnętrznej Straży dla pełniенія послугъ духовныхъ, wydawać prohonne на ихъ przejazdъ do мѣсць przeznaczенія на wszelką odległość на trzy konie i pieniądze porcyjne по 2 ruble на 150 wiorst. 4) W czasie podróży, odbywanychъ przezъ nichъ w potrzebachъ służby, wydawać prohonne podługъ marszrutowъ на 3 albo на 4 konie, stosownie do поры roku, to jest: od 1-go Grudnia do 15 Marca i od 15 Września do 15 Maja, a od 15 Marca do 15 Maja i od 15 Września do 1 Grudnia на 4 konie, z помещеніемъ слуги коścielnego albo służącego такъ, ажебы tymъ ostatnimъ prohonne nie były osobno wydawane. 5) Na utrzymanіе Kapitanów i слугъ коścielnыхъ w czasie objazdówъ wydawać porcyę, pierwszymъ по 2 ruble на добę, а ostatnimъ по 25 r. на мѣсяцъ, за tenъ czasъ, jakiъ przepędzą на objazdachъ. 6) W баталіоніе Kiszewskimъ i w komendachъ инвалидныхъ, włożyć pełнненіе послугъ духовныхъ на 5 Kapitanów мѣсцовыхъ, wydającъ imъ w nagrodę Kiszewskiemu 50 r. rocznie, zuaydującemu się w колоніи Kraśney 25 r., Tuczkwie 25 r., Bielcachъ 25 r., i Chocimie 10 r. assygnacyami. 7) Pieniądze prohonne на osnowie ogólnыхъ prawidełъ nie inaczejъ wydawać z wiedzy Kommissoryackiej, jakъ на zapotrzebowanie Округовыхъ Dowódcówъ Wewnętrznej Straży, którzy obowiązани są за каждымъ razemъ przedstawiać marszruty objazdówъ Kapitanów Rzymsko-Katolickichъ, drogąъ najbliższą, z wyrażеніемъ przy тѣмъ i часу odbycia objazdówъ. (Opub. przezъ Rz. Senatъ 3-go Stycznia 1838 roku),

— CESARZъ Jego Mość, за staraniemъ P. Ministra Skarbu, Najwyżeyъ rozkazać raczył: dozwolіć ludziomъ rangъ niższychъ баталіонówъ liniowychъ i ruchomychъ rotъ инвалидныхъ, przy zakładachъ górniczychъ zostającychъ, mieć własne domy i nabywać własność nieruchomą, на wzórъ, jakъ to jestъ dozwolono wojskowymъ rangъ niższychъ komendъ инвалидныхъ. (Opub. przezъ Rz. Sen. 7-go Stycznia 1838 roku.) (G. S.)

Одесса, 14-го Стycznia.

Во вторникъ, 11 Стycznia, о godz. 9 min. 11½ wieczoremъ, mieszkańcy тудеysiъ przerażени zostali dość mocnymъ trzęsieniemъ ziemi. W przeciaguъ blisko dwóchъ minutъ trzęsienie trzykrotnie się powtórzyło: за другимъ razemъ было mocniejszy. Trzęsienie ziemi zdawało się іść w kierunku od południowo-wschodniej ku północno-zachodniej stronie i objawiło się tu w drganiu pionowymъ; poprzedziłъ je i w czasie samego trzęsienia слышанъ былъ mocny hukъ, подобный до туркоту pojazdówъ, toczącychъ się по bruku. Na kilka dni przedtѣмъ dostrzeżony былъ niewielki, lecz ciągły prawie ruch żywego srebra w barometrze; 11-go zaś Stycz. zrana ruszanie się żywego srebra было такъ częste, że prawie nie można было oznaczyć z pewnością jego wysokości; dostrzeżono jednakъ, iż та wynosiła 30 $\frac{1}{16}$ cali angielskichъ. Wieczoremъ, przedъ chwilą trzęsienia ziemi, barometrъ opadłъ bardzo nieznacznie i wskazywałъ 30 $\frac{1}{17}$ cali, на które то wysokości pozostałъ aż до rana dnia następnego. Termometrъ, który blisko od mѣсяца stałъ bardzo nisko, w chwili trzęsienia wskazywałъ 18 stopni mrozu. Horyzontъ былъ jasny i powietrze zupełnie spokojne.

При takowymъ trzęsieniu ziemi, które было mocniejszy, niżeli w roku 1829 (14 Listopada о godzinie 3 minucie 52 zrana), nie wydarzyło się żadnego несчастливого przypadku. Lecz skutkiemъ mocnego wstrząśnienia powierzchni ziemi, w wielu domachъ tynkъ, a nawet murъ popękał; ci, którzy были w ówczasъ на ulicy, twierdzą, że bardzo wyraźnie widać было chwianie się domówъ; z dzwonicy greckiej spadłъ krzyżъ, który

ческой церкви упалъ крестъ, который отброшенъ на 45 футовъ. Новая соборная колокольня не потеряла никакого поврежденія, хотя въ самомъ соборѣ мѣстами обнаружилась трещины. Внутри домовъ всѣ мебели были сильно потрясены; люстры приведены въ колебаніе и раскрытыя двери и ставни пришли въ движеніе; многія вещи, даже тяжелыя, сдвинуты съ мѣстъ, другія попадали на полъ; въ некоторыхъ домахъ остановились часы. Въ минуту сотрясенія вездѣ слышанъ былъ крикъ домашнихъ птицъ и лай испуганныхъ собакъ.

Замѣчательно, что въ 1829 году землетрясеніе произошло здѣсь во время зимы, почти стольже суровой, какъ и нынѣшняя, необыкновенная для нашего климата, и равнымъ образомъ во время чумы.

Съ 12-го Января термометръ началъ возвышаться, и сегодня доходилъ уже до $3\frac{1}{2}$ градусовъ теплоты. (О. Г. Ц. П.)

Варшава, 5-го Февраля.

Постановленіемъ Его Императорскаго Величества отъ 10 (22) Января, бывшій Сенаторъ Кастелянъ и Государствен. Советникъ, Генеральный Директоръ въ прежней Правительств. Коммиссіи Духовныхъ дѣлъ и Народ. Просвѣщенія, *Тома Грабовскій*, назначается къ постоянному засѣданію въ Государств. Советъ Царства. (О. Г. Ц. П.)

— Увѣдомляютъ изъ Кракова, что 25-го ч. пр. м. скончался послѣ непродолжительной болѣзни, командовавшій тамъ Австрійскимъ войскомъ, Генераль *Кауфманъ ф. Трауэнштейнбургъ*. Онъ похороненъ въ Подгуржъ. Ему было 65 лѣтъ.

— 4-го ч. с. м., между 6 и 7 час. вечера, здѣсь видимо было непродолжительное Сѣверн. Сіяніе. (G. C.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 30-го Января.

Въ слѣдствіе препровожденія Его Величеству Императору Россійскому, посредствомъ Россійскаго Посланника въ Берлинъ, грамоты на право гражданства сего города, Его Величество благоволило равнымъ образомъ чрезъ своего Посланника препроводить къ здѣшнему Муниципалитету слѣдующее кабинетное письмо: „Съ особеннымъ удовольствіемъ принялъ я предложенное мнѣ право гражданства въ Берлинъ и объявляю искреннѣйшую мою благодарность, за изъявленныя мнѣ при семъ случаѣ чувства. Я всегда былъ усердно расположенъ къ тому городу, коего жители въ затруднительномъ положеніи отличились приверженностію къ своему Королю и гдѣ начало процвѣтать счастіе моей семейной жизни. И такъ я соединенъ съ нимъ новыми узами, счастливъ буду, что въ его стѣнахъ увижу Монарха, котораго я почитаю моимъ дражайшимъ родителемъ. Присемъ увѣреніи примите Господа изъявленіе моей признательности. Москва 6-го Декабря 1837 (подписано): НИКОЛАЙ.“ — При семъ случаѣ Всемилостивѣйшій Государь изволилъ препроводить 5,000 червон. для бѣдныхъ города Берлина и знаки Императорско-Россійскаго ордена *Св. Анны 2-й степени брилліантами украшенныя* Оберъ-Бургмейстеру. Городское начальство цѣня сію Монаршую милость, изъявило искреннѣйшую свою благодарность, и чтобы сохранить навсегда память о семъ благоволеніи, опредѣлило учредить заведеніе для 50 престарѣлыхъ бѣдныхъ но честныхъ согражданъ Берлина подъ названіемъ: *Гражданскій Николаевскій госпиталь*. Всегдашнимъ его фундушемъ будутъ подарены 5,000 червон.

Эрфуртъ, 18-го Января.

Городъ нашъ 8 ч. с. м. лишился зданія, которымъ украшался въ продолженіе 600 лѣтъ; обрушилась прекраснѣйшая здѣшняя Евангелическая церковь, прежде Кармелитанская, отъ завалившейся средней части сводовъ. Въ эту же самую церковь за нѣсколько лѣтъ ударилъ было громъ и повредилъ два столба, матеріаль которыхъ былъ хуже остальныхъ. Въ послѣдній четвергъ прош. года съ удивленіемъ замѣчены, признаки предстоящей опасности. Тотчасъ приглашены знатоки на совѣтъ, въ слѣдствіе чего закрыть храмъ и чтобы подпереть столбы, немедленно устроены лѣса и на случай нужды приготовленъ высокій хоръ для службы, которая 7-го числа с. м. была еще совершена въ немъ. Консисторіальный Советникъ и Пробытъ этой церкви *Меллеръ*, вмѣстѣ съ знатоками, числомъ около 50 и ремесленниками, ходилъ по галереѣ распоряжая строительными работами внизу. Сходя уже внизъ услышали они крикъ работника: „Спасайтесь главный камень свода обрушился!“ Едва успѣли зайти въ ризницу, тотчасъ съ громомъ обвалилось величественное зданіе. (G. C.)

зрученъ został na 45 stop od teyże. Nowa dzwonnica katedralna nie poniosła żadnego uszkodzenia, lubo w samey katedrze okazały się miejscami rysy. Wewnątrz domów wszystkie sprzęty mocno były wstrząśnione; świeczniki kołysały się, a otwarte drzwi i okienice były w ruch wprowadzone; wiele rzeczy, nawet ciężkich, zruszonych zostało z miejsca; inne pospadały na ziemię; w niektórych domach zegary stanęły. W chwili trzęsienia słyszano wszędzie krzyk domowego ptastwa i szczekanie psów przestraszonych.

Zasługuje na uwagę to, że w r. 1829 trzęsienie ziemi wydarzyło się tu podczas zimy, prawie również ostrej, jak i terazniejsza, nie zwyczajna w naszym klimacie, i przy tém w czasie dżumy.

Od dnia 12 Stycznia termometr zaczął się podnosić i dziś dochodził już 3 i pół stopni ciepła.

(G. R. K. P.)

Warszawa, 5-go Lutego.

Przez rozkaz NAYJAŚNIEJSZEGO PANA z d. 10 (22) Stycz., JPan Tomasz *Grabowski*, były Senator Kasztelan i Radzca Stanu, Dyrektor Jeneralny w dawney Kommissyi Rządowej Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wezwany zostaje do stałego zasiadania w Radzie Stanu Królestwa. (G. R. K. P.)

— Donoszą z Krakowa, że po krótkiey chorobie, żyć przestał d. 23 b. m. dowódzący tamże wojskiem Austrjackim, Jenerał *Kaufmann de Trauensteinburg*. Zwłoki jego pochowano na Podgórzu. Żył lat 65.

— Dnia 4 t. m. między godz. 6 a 7 wieczorem, widziana tu była krótko trwająca Zorza Północna. (G. C.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P R U S S Y.

Berlin, 30-go Stycznia.

Po przesłaniu NAYJAŚNIEJSZEMU CESARZOWI Rosyyskiemu, przez pośrednictwo Posta Rosyyskiego w Berlinie, patentu prawa obywatelstwa tegoż miasta, raczył NAYJAŚNIEJSZY CESARZ również przez swego Posta udzielić municypalności tuteyszej, następujące pismo gabinetowe: „Ze szczególną przyjemnością przyjąłem ofiarowane mi prawo obywatelstwa w Berlinie; wynurzam moje nayszczersze podziękowanie za oświadczone przy tey okoliczności uczucia. Byłem ciągle przejęty naygorliwszym spółdziśaniem dla miasta, którego mieszkańcy w trudnych czasach doświadczenia, odznaczyli się wiernym przywiązaniem do swojego Króla, i gdzie zakwitło szczęście mojego domowego pożycia. Złączony więc z niem węzłem nowym, będę nadal tém szczęśliwszy, cieszyć się w jego murach uyrzeniem Monarchy, w którym i ja ulubionego Oyca poważam. Przyymicie Panowie z tém zapewnieniem wyraz mojego zupełnego szacunku. Moskwa dnia 6-go Grudnia (podpis.) MIKOŁAJ.“ Przy teyże okoliczności raczył NAYMIŁOŚLIWSZY CESARZ przesać 5,000 dukatów dla ubogich miasta Berlina i insignia CESARSKO-Rosyyskiego Orderu *S. Anny 2 stopnia z brylantami* dla nadburmistrza. Władza miejska, ceniąc tę łaskę Monarszą, wynurzyła z tey okoliczności swoje nayserdeczniejsze podziękowanie, i aby pamięć tey łaski nigdy nie wygasła, postanowiła założyć Instytut dla 50 starych ubogich, ale uczciwych obywateli Berlina, pod nazwiskiem: *Szpital Obywatelski Mikolaja*; wiecznym jego funduszem będą właśnie подарowane 5000 dukatów.

Erfurt, 18-go Stycznia.

Miasto nasze pozahwione zostało w dniu 8 b. m. ozdoby, którą przez lat sześćset posiadało: zawalił się bowiem naypiękniejszy tuteyszy kościół ewangelicki, dawny kościół Karmelitów Bosych, przez zapadnięcie środkowej części sklepienia. W ten sam kościół uderzył był przed kilką laty piorun i uszkodził dwa słupy, które pośledniejszym, niż inne spajane były materiałem. W ostatni czwartek upłynionego roku, zrobiono z zadziwieniem uwagę, iż się pojawiają znaki zbliżającego się niebezpieczeństwa. Natychmiast wezwano znawców, i zasięmano od nich rady, w skutek której zamknięto świątynię Pańską, a dla podparcia słupów wystawiono czém prędzey rusztowania, i w potrzebie przyrządzono wysoki chór dla nabożeństwa, które jeszcze dnia 7 b. m. w nim odprawiano. Radzca Konsystoryalny *Möller*, będący oraz Proboszczem w tym kościele, chodził d. 8 b. m. o godz. 2 po południu w towarzystwie około pięciudziesiąt znawców i rzemieślników po galeryi, wydając rozkazy względem robót budowniczych na dole. Właśnie zaczęli schodzić na dół, gdy odbił się o ich uszy głos robotnika: „Ratujcie się, zwrótnik (główny kamień w sklepieniu) się usuwa!“ Za przestroga nastąpił powyższy wypadek: ledwie bowiem zdołano schronić się do zakrystyi, natychmiast z grzmiącym łoskotem runął ten gmach ogromny. (G. C.)

28-го Января.

Утверждаютъ, что Министерство отправило инструкціи Маршалу *Вале* какъ онъ долженъ поступать въ отношеніи *Абдель-Кадера*. Ему надлежитъ неупустительно смотреть за всеми поступками Эмира, но избѣгать всякихъ съ нимъ несогласій до весны, когда будетъ предпринята новая экспедиція. Слышно, что Маршалъ *Вале* на такой случай требуетъ умножить войско въ Африкѣ 8-ю или 10-ю тысячами.

— Немедленно по закрытіи публичныхъ игорныхъ домовъ, составились тайныя картежни. Однако полиція успѣла изслѣдовать важнѣйшую изъ нихъ. Банкиръ и игроки арестованы а найденный банкъ отобранъ.

— Изъ частныхъ донесеній видно, что Донъ *Базиліо Гарсія* былъ 14-го ч. близъ Кортель де Альмагесъ въ провинціи Манча, а потому только на 15 час. пути отъ Мадрита. Онъ нѣсколько обратился къ югу, но только потому, чтобы соединиться съ отрядомъ подъ командою *Памиллоса*. Сей послѣдній находится въ Альмаденѣ.

Байонна, 23-го Января.

Генераль *Караталла* отправился 10 ч. изъ Бургоса въ Мадритъ, и въ Мирандѣ встрѣтился съ Генераломъ *Эспартеро*. По письмамъ отъ 11-го ч. изъ Бургоса, Христиносское войско вступило въ Менскую долину и овладѣло постами, которые были заняты Карлистами. Нѣтъ сомнѣній, что эти движенія сдѣланы въ слѣдствіе плана, — тревожить непріятеля въ самой срединѣ занимаемыхъ имъ провинцій.

— Въ Пенисколѣ открытъ заговоръ и арестовано много особъ. Заговорщики намѣревались вырвать гарнизонъ и крѣпость отдать Карлистамъ.

— Послѣднія известія изъ Мадрита сообщаютъ, что Королева наименовала Генерала *Караталла* Военнымъ Министромъ. Разбитіе *Базиліо Гарсія*, о чемъ уведомляли изъ Куэнсы, кажется не такъ значительно, какъ съ начала полагали; онъ теперь находится въ округѣ Орагонъ. Говорятъ, что Генераль *Квироса*, выступилъ противу него съ 6,000 чел.

— По известіямъ изъ Сарагоссы доходящимъ до 17 Января, недостатокъ въ войскѣ Христиносовъ въ Верхней Аррагоніи, чрезвычайно великъ. Солдаты неимѣютъ обуви ни зимней одежды. Въ Манчѣ даже недостаетъ жизненнаго продовольствія. (G. C.)

А н г л і я.

Лондонъ, 26-го Января.

Въ Сити носился заслуживающій вѣроятіе слухъ, что Португальское Правительство желаетъ уступить Азорскіе острова въ залогъ за займы, или другимъ образомъ, въ слѣдствіе денежныхъ договоровъ.

— Въ Тингайдѣ 20 ч. с. м. чувствуемо было довольно сильное землетрясеніе. На другой день въ небольшомъ разстояніи замѣчена разсылина въ землѣ. (Въ Гумбиненѣ и Эльблугѣ, въ Пруссіи, подобныя разсылины земли, приписывали жестокии морозамъ.)

— По известіямъ изъ Нижней Канады, простирающимся до 19-го ч. пр. м., мятежъ усмирень былъ уже до такой степени, что Генераль Сиръ *Д. Колборнъ*, возвратился съ большею частію войска и главнымъ штабомъ въ Монреаль. — Также благопріятны известія изъ Торенто въ Верхней Канадѣ, отъ 14-го Декабря, изъ коихъ видно, что мятежники подъ командою какого-то *Дункомба* отступили изъ Скотланда, гдѣ они были собраны, и совершенно разходятся, опасаясь превосходной силы Правительственнаго войска.

— Лордъ *Дуремъ* отправится въ Америку развѣ тогда уже, какъ пройдетъ лѣдъ препятствующій судоходству на рѣкѣ Св. Лаврентія. Раньше выѣзжать было бы бесполезно. Лордъ отправится на кораблѣ изъ Портсмута.

— За сто лѣтъ владѣнія Остъ-Индской компаніи заключались въ 3-хъ небольшихъ колоніяхъ, заселенныхъ нѣсколькими сотнями Европейцевъ, которые едва были въ состояніи противиться пиратамъ и разбойникамъ а тѣмъ менѣе вести войну съ Князьями тамошняго края. Теперь компанія эта имѣетъ владѣніе заселенное 100 милліон. жителей, отъ коихъ получаетъ годовой дани 3 мил. фунт. стер.; кромѣ того у нея 300,000 войска и въ числѣ своихъ чиновниковъ имѣетъ независимыхъ Князей. Калькута за 100 лѣтъ была только деревнею, а теперь столица Индіи.

— Нью-Йоркскія газеты напечатали письмо Статс-Секретаря въ Вашингтонѣ, къ Губернаторамъ Мичиганскому, Вермонтскому, Нью-Йоркскому и другимъ, которымъ предписывается соблюденіе строжайшаго нейтралитета въ борьбѣ Канадійцевъ. Губернаторъ Нью-Йоркского края, въ такомъ же духѣ издалъ прокламацію къ жителямъ. (G. C.)

Дня 28.

Запewняя, że Ministerjum posłało instrukcyę Marszałkowi *Valée*, jak ma postępować sobie względem *Abdel-Kadera*. Ma on uważać pilnie na wszystkie kroki Emira, ale unikać wszelkiego z nim zaiscienia aż do wiosny, o którym-to czasie będzie nowa wyprawa przedsięwzięta. Słychać, że Marszałek *Valée* żąda na taki przypadek, aby pomnożono wojsko w Afryce nadesłaniem 8 lub 10 tysięcy ludzi.

— Zaraz po zamknięciu publicznych domów gry, potworzyły się tajne szulernie. Udało się przecież policyi wysledzić najznaczniejszą z nich. Bankiera i graczy aresztowano, a znaleziony bank skonfiskowano.

— Doniesienia prywatne udzielają wiadomość, że Don *Basilio Garcia* był dnia 14 pod Cortal-del-Almaguez w prowincyi Mancha, a zatem tylko o 15 godzin drogi od Madrytu. Obrócił się on nieco na południe, ale to dla połączenia się z oddziałem, którym dowodzi *Palillos*. Ten ostatni znajdował się w okolicy Almaden.

Bayonna, 23-go Stycznia.

Jenerał *Caratalla* wyjechał dnia 10-go z Burgos do Madrytu, a w Miranda zjechał się z Jenerałem *Espartero*. Podług listów daty 11 z Burgos, wojsko Krystynistów wkroczyło na dolinę Mena i opanowało stanowiska zajęte przez Karolistów. Nie masz wątpliwości, że te poruszenia nastąpiły w skutek przyjętego planu, ażeby niepokoić nieprzyjaciela w samym środku zajmowanych przez niego prowincy.

— W Peniscola odkryto spisek i uwięziono wiele osób. Zamiarem sprzysiężonych było wymordować załogę, ażeby warownie wydać Karolistom.

— Ostatnie doniesienia z Madrytu udzieliły wiadomość, że Królowa mianowała Jenerała *Caratalla* Ministrem Woyny. Pobicie *Bazylego Garcia*, o czém z Cuenga donoszono, nie zdaje się tak znacznem, jak z początku sądzono: teraz bowiem znajduje się on w okolicy Oregon. Mówią, że Jenerał *Quiroga* uda się w 6,000 ludzi naprzeciw niemu.

— Podług wiadomości z Saragossy, dochodzących do dnia 17 Stycznia, nędza w woysku Krystynistów, znajdującem się w Wyższej Arragonii, jest nadzwyczaj wielka. Żołnierze nie mają ani obówia, ani odzieży zimowej. W Mancha toż samo się dzieje, nie mają nawet dostatecznych zapasów żywności dla woyska. (G. C.)

A N G L I A.

Londyn, dnia 26-go Stycznia.

W City krążyła dosyć wierogodna wiadomość, że Rząd Portugalski chce odstąpić Anglii wyspy Azorskie w zastaw za pożyczkę, lub w inny sposób, skutkiem pieniężnych układów.

— W Tynhead dało się uczuć dnia 20 b. m. trzęsienie ziemi dość silne. Nazajutrz dostrzeżono w niedalekiej odległości rysę w ziemi, jak gdyby pękniętey. (W Gumbinie i Elblągu, w Prusiech, podobne pęknięcia ziemi, przypisywano skutkom wielkiego mrozu.)

— Podług doniesień z Kanady Niższej, dochodzących do d. 19 z. m., powstanie już tak dalece usmierzone zostało, że Jenerał Sir *J. Colborne*, powrócił z większą częścią woyska i sztabem głównym do Montréalu. — Pomysłne są także wiadomości z Toronto w Wyższej Kanadzie, daty 14 Grudnia, które zwiastują, że niespokojni pod dowództwem niejakiegoś *Duncombe*, cofnęli się ze Scotland, gdzie byli zebrani i pierzchają zupełnie, widząc przemagającą siłę woyska rządowego.

— Lord *Durham* wtenczas dopiero uda się do Ameryki, gdy znikną lody, tamujące żeglugę na rzece Sw. Wawrzyńca. Wcześniejszy wyjazd na nicby się nie przydał. Lord siądzie na okręt w Portsmouth.

— Przed stu laty, posiadłości Wschodnio-Indyjskiej kompanii ograniczały się na 3 nie bardzo obszernych koloniach zamieszkanых przez kilkaset Europejczyków, którzy zaledwie byli w stanie oprzeć się Korsarzom i rabusiom, a tѣm mniej prowadzić wojnę z Xiążętami tamtego kraju. Obecnie posiada taż kompania państwo ze 100 milionami mieszkańców, od których pobiera roczney daniny 3 miliony funt. szter.; ma prócz tego 300,000 woyska, a w liczbie jey urzędników są udzielni Xiążęta. Kalkutta, wioska przed 100 laty, dziś jest stolicą Indyy.

— Gazety z Nowego-Yorku umieściły list Sekretarza Stanu w Washingtonie, pisany do Gubernatorów w Michigan, Vermont, New-York i innych, zalecający zachowanie jak najsurowszej neutralności w walce Kanadyjczyków. Gubernator New-Yorku wydał w takimże samym duchu odezwę do mieszkańców. (G. C.)

Белгія.

Брюссель, 26-го Января.

Вмѣстѣ съ Августинскою церквію въ Гентѣ, сгорѣла также библіотека заключающая въ себѣ около 18,000 томовъ; даже изъ смежнаго монастыря невозможно было ничего спасти и это зданіе превратилось въ развалины. Кроме того сгорѣла фабрика Г. Париденсъ, застрахованная въ страховомъ обществѣ, но церковь вовсе не была застрахована. — Близъ Беверло, 19-го ч. сгорѣлъ офтальмическій госпиталь, причемъ нѣсколько человекъ лишилось жизни. 6 больныхъ потеряли значительное поврежденіе а 156 изъ нихъ въ однихъ рубашкахъ съ большимъ трудомъ успѣли избѣжать пламени. Пожаръ начался въ 2 часа по полуночи. (G. C.)

Португалія.

Лиссабонъ, 14-го Января.

Слышно, что полки 18 пѣхотный и 6-й конный, которые были размѣщены въ сѣверныхъ провинціяхъ, перешли въ Испанію, чтобы соединиться съ Картистами, т. е. приверженцами устава *Донъ-Педро*, которыми командуетъ Баронъ *Леирія*. Между войскомъ стоящимъ на квартирахъ въ Эльвасъ и Эстремось будто произошла битва, а между тѣмъ говорятъ, *Ремешидо* вступилъ съ своими силами въ городъ Лагосъ. Всѣ эти извѣстія требуютъ подтвержденія. (G. C.)

Турція.

Константинополь, 27-го Декабря.

Султанъ замѣтивъ, что солдаты его гвардіи провожающіе его во время прогулокъ, разгоняли на пути народъ и не давали никому подходить, строго напередъ приказалъ, чтобы не смѣли никого отгонять. Если даже кто захочетъ подать Султану прошеніе, тотъ можетъ остановиться и долженъ быть къ нему допущенъ.

— По послѣднимъ извѣстіямъ изъ Мальты, Англійскій флотъ находился тамъ еще, однако дѣлали приготовления къ отплытію; полагали, что онъ отправится въ Архипелагъ. Ожидаемыя подкрѣпленія еще не прибыли.

— Изъ Тавриса увѣдомляютъ, что Англія заключила выгодный торговый договоръ съ Персією.

Заграбъ, 16-го Января.

По новѣйшимъ извѣстіямъ изъ Букареста, въ Браилловскій портъ вошла нагруженная хлѣбомъ, провожаемая Турками, барка; при выгрузкѣ хлѣба въ магазейнъ, оказалось, что трупъ матроса умершаго отъ моровой язвы находился въ баркѣ; при дальнѣйшемъ слѣдствіи нашли, что на этой же баркѣ плывущей изъ Силистріи, уже на пути умеръ одинъ Турокъ отъ язвы и брошенъ въ воду. Магазины, куда складены хлѣбъ, тотчасъ окружены карауломъ, при томъ подозрѣваемые подвергнуты изслѣдованію; одинъ чиновникъ отправленъ въ Браилловъ, для предпріятія мѣръ противу распространенія заразы. (G. C.)

КАМЕННАЯ МУКА.

Баронъ А. Гумбольдтъ представилъ Французской Академіи Наукъ записку, извлеченную имъ изъ свѣдѣній Г-на Рециуса, путешествовавшаго по Лапландіи въ 1834 году. Съ удивленіемъ находимъ въ ней достоверныя извѣстія, что въ то время, при жестокомъ голодѣ, Лапландцы питались между прочимъ каменнымъ порошкомъ, дѣлая изъ него разныя смѣси съ древесною корою и другими приправами. — По поводу записки Гумбольдта, Біотъ подавъ потомъ въ Академію замѣчаніе, что употребленіе такого порошка, въ пищу не считается рѣдкостью въ Китаѣ.

Вотъ записка Біота. „Подробности, сообщенныя Академіи Г-мъ Гумбольдтомъ, объ употребленіи Лапландцами въ пищу каменистаго вещества, въ случаѣ недостатка хлѣба, напомнили мнѣ подобное обстоятельство, недавно замѣченное въ Китаѣ и описанное тамошними миссіонерами. Сынъ мой отыскалъ въ Японской Энциклопедіи доказательство, что подобные случаи повторились уже нѣсколько разъ у Китайцевъ. Я просилъ его перевести Японское описаніе, будучи увѣренъ, что Академія съ любопытствомъ увидитъ свидѣтельства о такомъ дѣлѣ, которое кажется вовсе необыкновеннымъ и противоестественнымъ.

Японская Энциклопедія (въ LVI книгѣ, гдѣ говорится о камняхъ и минералахъ) содержитъ между прочимъ статью: *Ши-мѣль* (о каменной мука). Вотъ точный переводъ, въ которомъ видны тѣ же суевѣрныя понятія, которыя Г-нъ Гумбольдтъ рассказываетъ о Лапландіи.

„Въ *Пен-цао-канг-му* *) сказано: Каменная му-

*) Такъ называющаго Китайскій сборникъ свѣдѣній Естественной Исторіи, составленный изъ старыхъ сочиненій, около 1575 года. Г. Жюльенъ сообщилъ сыну моему свой экземпляръ сборника *Пен-цао-канг-му* и указаніе Я-

BRIGIA.

Bruxella, 26 Stycznia.

Razem z kościołem Augustyańskim w Gandawie, spaliła się także biblioteka, licząca około 18,000 tomów; nawet z przytykającego klasztoru, nie można było nic uratować i ten gmach runął w perzynę. Spaliła się nadto fabryka P. Paridaens, zabezpieczona w kompanii assekuracyjnej, ale klasztor nie był wcale zabezpieczony. — Pod Beverloo zgorzał d. 19 szpital ophtalmiczny; przy czém kilku ludzi utraciło życie. Sześciu chorych poniosło znaczne uszkodzenia, a 156 tych niešťęśliwych w koszulach tylko i z wielką trudnością z płomieni uycić zdołało. Pożar wszczął się o godz. 2 z północy. (G. C.)

PORTUGALIA.

Lisbona, d. 14 Stycznia.

Słychać, że półki 18 piechoty i 6 jazdy, które były rozłożone w prowincjach północnych, przeszły do Hiszpanii, dla połączenia się z Kartystami, to jest: stronnikami ustawy *Don Pedra*, któremi dowodzi tam Baroń *Leiria*. Między wojskiem znajdującem się na leżach w Elvas i Estremoz, miało przyjszć do bitwy, a tymczasem wkroczył podobno *Remeszido* ze swoim hufcem do miasta Lagos. Wszystkie te wiadomości potrzebują potwierdzenia. (G. C.)

TURCYA.

Konstantynopol, d. 27 Grudnia.

Sułtan, dostrzegszy, że żołnierze z jego gwardyi, towarzyszący mu w przejażdżkach, odpędzali ludzi po drodze i nikomu zbliżyć się nie dozwolali, zakazał tego surowo, zalecając, ażeby nikogo spędzac nie ważono się. Gdyby się nawet zdarzyło, że kto pragnie podać Sułtanowi prośbę, może się zatrzymywać, i powinien bydź do jego osoby przypuszczony.

— Podług ostatnich doniesień z Malty, znajdowała się tam jeszcze flotta Angielska; czyniono jednak przygotowania do wypłynienia pod żagle; mniemano, że uda się na Archipelag. Oczekiwane posiłki jeszcze nie nadeszły.

— Z Tabrisu donoszą, że Anglia zawarła korzystny dla siebie traktat handlowy z Persją.

Zagrab, 16-го Stycznia.

Podług najpóźniejszych wiadomości z Bukarestu, do portu Brahiłowskiego zawinęta naładowana zbożem, prowadzona przez Turków bark; przy wyładowaniu zboża do magazynu pokazało się, że trup matki zmarłego z zarazy morowej, znajdował się w barce; z dalszego śledztwa wynika, że na teyże, z Sylistryi płynącej barce, już w drodze jeden Turek umarł na dżumę i był do wody wrzucony. Magazyn, do którego zboże wyładowano, natychmiast opasano strażą; podeyrzanych przy tém ludzi, poddano kwarantannie; do Brahiłowa wysłano urzędnika, dla poczynienia dalszych przeciw zarazie urzędzeń. (G. C.)

МАКА КАМИЕНА.

Baron A. Humboldt przesłał Francuzkiej Akademii umiejętności wyciąg, zrobiony przezeń z doniesień P. Reciusa, który podróżował w Laponii w roku 1834. Z zadziwieniem znajdujemy w nim zasługujące na wiary wiadomości, że w czasie tym, podczas okropnego głodu, Laponcy między innymi używali na pokarm proszek z kamienia, robiąc z niego rozmaite mieszaniny z korą drzew i innymi przyprawami. — Z powodu tey wiadomości Humboldt, Biot podał potem do Akademii pisemko, pokazujące, że użycie takiego proszku na pokarm nie jest osobliwością w Chinach.

Oto jest brzmienie pisemka Pana Biot: „Szczegóły, przez P. Humboldta Akademii udzielone, o używaniu przez Laponcyków na pokarm istoty kamiennej, w niedostatku zboża, przypomniały mi podobną okoliczność, nie dawno w Chinach dostrzeżoną i przez tamecznych Misyonarzy opisaną. Syn mój znalazł w *Encyklopedyi Japońskiej* dowód, że podobne zdarzenia wielokrotnie już powtarzały się u Chińczyków. Prosiłem go, ażeby wytłumaczył opisanie japońskie, w tém przekonaniu, że Akademia z ciekawością uyrzy świadectwo o rzeczy, która zdaje się bydź zupełnie niewycyżną i niesturalną.

Encyklopedya Japońska (w LVI księdze, gdzie jest mowa o kamieniach i minerałach) zawiera między innymi artykuł: *Szi-miel* (o mące kamiennej). Oto wierne tłumaczenie, w którym dają się widzieć też przesądne wyobrażenia, które P. Humboldt opisuje o Laponii.

„W *Pen-cao-kang-mu* *) czytamy: Mąka Kamien-

*) Tak się nazywa chiński zbiór wiadomości Historii Naturalnej, ułożony ze starych dzieł, około 1575 roku. P. Julia przysłał synowi mojemu exemplarz tego zbioru. *Pen-cao-kang-mu* i wyjątek z Encyklopedyi Japoń-

ка не есть обыкновенное произведение. Некоторые утверждают, что она родится только в голодные времена. Во время Императора Гіенъ-Тзонга, изъ династїи Танговъ, въ третій годъ періода *Тіенъ-Пао* (въ 744 году послѣ Р. Х.), внезапно началъ бить источникъ изъ земли, камни разложились и превратились въ муку.“

Къ этому описанію приложена картинка, гравированная на деревѣ, и изображающая выбивающійся изъ земли источникъ и раздѣленіе камней на волокна. Но волокна изображены такъ несовершенно, что нельзя произвести съ ними ни какого минералогическаго сравненія.

„При Императорѣ Гіанъ-Тзонгѣ, изъ той же династїи, въ четвертый годъ *Юанъ-Го* (въ 809 году послѣ Р. Х.), камни разложились и превратились въ муку. При Императорѣ *Чинъ-Тзонгѣ*, изъ династїи Зунговъ, въ пятый годъ періода *Тзіанъ-Фу* (1012 году), уродился каменистый жиръ, подобный муку. При *Тжинъ-Тзонгѣ*, въ седьмой годъ періода *Кіа-ау*, (1062 году), явилась тоже каменистая мука. При *Чи-Тзонгѣ*, въ третьемъ годъ періода *Юанъ-Фонгъ* (1080 году), камни разложились и превратились въ муку. Все роды этой каменной муки были собираемы и употребляемы въ пищу бѣдными людьми.

„Миссіонеръ Матье-Ли, живущій въ области *Кіанъ-Си*, *Annales de la propagation de la Foi*, XLVII, (стр. 85, Сент. 1836 г.) описываетъ событія, случившіяся тамъ въ 1834 и въ трехъ предъидущихъ годахъ, въ одно время съ случаями, бывшими тогда въ Лапландїи, и описанными Г. Рецусомъ:

„Вѣроятно, многіе здѣшніе Христіане погибли въ нынѣшнемъ году съ голоду. Только Богъ можетъ помочь въ такой великой и крайней нуждѣ; хлѣбъ истребленъ наводненїями. Многія тысячи, въ продолженіе трехъ лѣтъ, питаются здѣсь корою древесною; другіе ѣдятъ *лесную землю бѣловатаго цвѣта, найденную въ одной горѣ*. Земля эта продается за деньги, и не всякій можетъ купить ее. Бѣдняки сначала продали своихъ женъ, сыновей и дочерей, потомъ домашнюю утварь, наконецъ разрушили свои жилища, и продавали доски. За четыре года прежде, многіе изъ нихъ были одинакожь богаты.“

„Другой миссіонеръ, Рамо, писавшій въ половинѣ 1834 года, изъ области *Гу-Куанъ*, сообщалъ не менѣе плачевныя подробности:

„Въ округѣ *Фанъ-Гіенъ* живетъ около тысячи Христіанъ; но они жестоко истребляются голодомъ. Многіе приходили ко мнѣ пріобщаться Св. Таинъ, въ ожиданїи смерти. Рассчитывая все средства существовать, они навѣрно знаютъ, сколько еще дней остается кому изъ нихъ жить. Пріобщившись Св. Таинъ, хладнокровно соборуются они масломъ, когда нѣтъ уже пища, и потомъ спокойно ожидаютъ минуты смерти.“

Для объясненія подобныхъ бѣдствій въ странѣ трудолюбивой, земледѣльской и съ давнихъ лѣтъ правильно управляемой, надобно припомнить, что многія Китайскія области суть гладкія равнины, орошаемыя широкими рѣками, часто разливающимися отъ умноженія воды, такъ, что ихъ надобно удерживать высокими плотинами, стоящими великихъ трудовъ. Области *Гу-Куанъ* и *Кіанъ-Си* орошаются рѣкою *Янгъ-тзе-Кіанъ*, или Синею, и другими большими рѣками. Это обстоятельство, давая полямъ обильныя орошенія, развиваетъ земледѣльческую промышленность. Даже на покатосяхъ холмовъ разводять тамъ сарачинское пшено, поливая его ручными машинами. Чрезвычайное количество хлѣбныхъ произведеній производить въ народѣ несоизмерное умноженіе. Но когда воды разрушаютъ плотины, то разливаются по равнинамъ и затопляютъ часть земель. Избѣгнувшіе гибели, оставаясь на землѣ, покрытой водою, лишаются всехъ средствъ, выпадаютъ въ бѣдствія, описанныя двумя вышеупомянутыми миссіонерами, и умираютъ отъ голода. Этою причиною и частыми, сильными и продолжительными землетрясеніями объясняются внезапныя и частыя перемѣны въ числѣ жителей Китайской Имперїи. Тутъ невозможно сыскать ни какого отношенія къ правильнымъ законамъ Европейскихъ народонаселеній, какъ это видно изъ записки, напечатанной въ *Журналѣ Азіатскаго Общества*. (*Mémoire sur la population de la Chine, etc. par Edouard Biot*) (*Св. Пз.*)

понской Энциклопедїи, свѣренное съ шестомъ подлинника, найдено вѣрнѣе. Въ Китайскомъ шестѣ, кромѣ того, видимъ имена округовъ, гдѣ находится *каменная мука*. Нѣкоторые изъ нихъ принадлежатъ къ сѣверной области *Шанъ-си*, гдѣ зимній холодъ часто бываетъ жестокъ; другіе относятся къ приморскимъ областямъ *Шанъ-тунъ*, или *Кіанъ-нанъ*, близъ устья Желтой рѣки, гдѣ наводненія не рѣдки. Миссіонеры пишутъ, что употребленіе каменной муки замѣчено ими въ *Гу-Куанъ* и *Кіанъ-си*; сїи области находятся въ долинѣ, орошаемой Синею рѣкою. В.

на не есть продуктомъ звичайнымъ. Нѣкоторые утверждаютъ, że się она rodzi tylko w czasach głodu. Za panowania Cesarza Hien-Tzonga, z dynastji Tangow, w trzecim roku peryodu *Tien-Pao* (w 744 roku po N. Ch.), nagle z ziemi zaczęło wytryskać źródło, rozłożyły się kamienie i zamieniły się w mąkę.“

Do opisu tego załączona jest rycina, na drzewie rżnięta, wyobrażająca wytryskające z ziemi źródło i rozdzielanie się kamieni na włókna. Ale włókna są wyobrażone tak niedokładnie, że nie można z nich uczynić żadnych postrzeżeń mineralogicznych.

„За czasów Cesarza Gian-Tzonga, z teyże dynastji, w czwartym roku peryodu *Juen-Ho* (w 809 roku po N. Ch.), kamienie rozłożyły się i zamieniły w mąkę. Pod panowaniem Cesarza *Czine-Tzonga*, z dynastji Zungów, w piątym roku peryodu *Tziang-Fu* (1012 roku), znalazła się tłustość kamienna, do mąki podobna. Za czasów *Tzin-Tzonga*, w siódmym roku peryodu *Kija-eu* (1062 r.), ukazała się także mąka kamienna. Za czasów *Czi-Tzonga*, w trzecim roku peryodu *Juen-Fong* (1080 roku) rozłożyły się kamienie i obróciły się w mąkę. Wszystkie rodzaje tey mąki kamienney były zbierane i przez ludzi ubogich na pokarm używane.

„Missyonarz Matje-Li, mieszkający w prowincji *Kiang-Si*, *Annales de la propagation de la Foi*, XLVII, (str. 85, Wrzesień 1836 r.) opisuje wypadki, zdarzone tam w roku 1834 i we trzech poprzedzających latach, w jednym czasie ze zdarzeniami, jakie na ówczas widziane były w Laponii i zostały opisane przez P. Reciusa:

„Wielu zapewne tutejszych Chrześcian padnie ofiarą głodu w roku terazniejszy. Bóg tylko może wesprzeć w tak wielkiej i ostatecznej potrzebie; wylewy wody zniszczyły zboże. Wiele tysięcy w przeciągu trzech lat, żyje korą drzew; inni jedzą *lekka ziemię koloru białawego, na pewnej górze znalezionej*. Ziemię tę sprzedają za pieniądze, i nie każdy może jej kupić. Ubodzy sprzedali naprzód swe żony, synów i córki, potem sprzęty domowe, nakoniec zburzyli swe mieszkania i sprzedawali deski. Przed czterema laty, wielu z nich było bogatych.“

„Inny Missyonarz Ramo, który pisał w połowie roku 1834, z prowincji *Hu-Kuang*, udzielił nie mniej smutne szczegóły:

„W okręgu *Fan-Hien* żyje około tysiąca Chrześcian; ale są często arodge głodem niszczeni. Wielu przychodziło do mnie dla przyjęcia Sakramentów Świętych, oczekując śmierci. Wyliczając wszystkie środki do utrzymania swojego bytu; wiedzą dokładnie, ile dni jeszcze pozostaje żyć dla nich. Po przyjęciu Najświętszego Sakramentu, obojętnie namaszczają się Olejem Świętym, kiedy już nie stało pokarmu, a potem spokojnie oczekują chwili śmierci.“

Dla objaśnienia takich nieszczęść w kraju pracowitym, rolniczym i oddawna prawami rządzonem, trzeba przypomnieć, że po większej części prowincye Chińskie są to gładkie równiny, przerywane szerokimi rzekami, często wylewającemi od przybycia wody tak, że trzeba je utrzymywać w brzegach wysokimi groblami, wiele pracy kosztującemi. Prowincye *Hu-Kuang* i *Kian-Si* oblewają rzeki *Jang-tze-Kiang*, czyli Błękitna i inne wielkie rzeki. Okoliczność ta, dostarczając polom obfitej wilgoci, rozwija przemysł rolniczy. Nawet na pochyłościach gór sieją tam ryż, polewają go machinami ręcznymi. Wielka obfitość produktów zboża przykłada się do nadzwyczajnego wzrostu ludności. Ale kiedy woda podnosi groble, w ówczas rozlewa się po równinach i zalewa część gruntów. Ci, którzy unikną zguby, zostając na ziemi wodą zalanej, pozbawieni są wszystkich środków, przychodzą do nędzy, przez dwóch wyżej wspomnianych Missyonarzów opisanej i z głodu umierają. Te okoliczności, jako też częste, mocne i długie trzęsienia ziemi, wyjaśniają przyczynę nagłej i częstej odmiany ludności mieszkańców Cesarstwa Chińskiego. Nie można tu wynaleźć żadnego stosunku do praw ludności Europejskiej, jak się to okazuje z artykułu wydrukowanego w *Dzienniku Towarzystwa Azyatyckiego*. (*Mémoire sur la population de la Chine etc. par Edouard Biot*).

(P. P.)

skiey, porównany z tekstem autentyku, znaleziono zgodnym. W tekście chińskim, widzimy nadto imiona prowincy, gdzie się znajduje *mąka kamienna*. Niekóro z nich należą do północnego obwodu *Szan-si*, gdzie zima często bywa ostrą; inne położone są w prowincyach nadmorskich *Szantung*, albo *Kiang-nan*, w bliskości uścia rzeki *Zółtey*, gdzie częste bywają wylewy. Piszą misyonarze, że użycie mąki kamienney dostrzeżone było przez nich w *Hu-Kuangu* i *Kiang-si*; prowincye te znajdują się w dolinie, którą przebiega rzeka Błękitna. B.